

РЕШЕНИЕ

№ 3087

гр. София, 10.05.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXIII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 26.04.2024 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Доброслав Руков

**ЧЛЕНОВЕ: Луиза Христова
Мария Шишкова**

при участието на секретаря Станислава Данаилова и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **2922** по описа за **2024** година докладвано от съдия Луиза Христова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208-228 АПК във връзка с чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС. Образувано е по касационна жалба от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ /ГД „ИН“/ срещу решение № 8083 от 21.12.2023г. по адм.дело № 5146/2023г. на АССГ, 14 с-в, В ЧАСТТА, с която се уважава иска срещу главната дирекция за размера от 5400лв., ведно със законната лихва за претърпените от Я. Д. Я. неимуществени вреди за периода от 26.08.2022г. до окончателното плащане. Касаторът посочва, че не е доказано нарушение на забраната по чл.3, ал.2, във връзка с ал.1 от ЗИНЗС от негова страна. Не са ангажирани доказателства в какво се изразяват твърдените неимуществени вреди. Не е доказано и несъответствие на извършваната в Затвора Варна медицинска дейност с относимата нормативна уредба. Лечението с агонисти и агонисти – антагонисти на лица, зависими към опоици, се осъществява след издаване на разрешение от министъра на здравеопазването по реда на Наредба №2 от 20.06.2012г. Тъй като в ГДИН няма разкрита такава програма, последната предоставя възможност на амбулаторни индивидуални медицински практики за специализирана психиатрична помощ за достъп до пациенти, започнали лечение с метадон хидрохлорид. Служителите в затворите нямат право да предписват, съхраняват и отпускат метадон, което е прието и от първоинстанционният съд. В случая Я. е пациент на „Клиника Канчелов“, която не е направила искане за предоставяне на

метадон на пациента, нито е поискала достъп по план – график за продължаване на работата с него. Следователно пациентът е получил необходимите му медицински грижи и е в добро здравословно състояние. Неосновано в първоинстанционното решение е прието, че е налице бездействие от страна на затворническата администрация. Оспорва се и размерът на присъденото обезщетение като несъобразен с продължителността на причинените страдания и техния интензитет. Претендира се отмяна на решението в оспорената част, алтернативно – намаляване на размера на обезщетението, и присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Ответникът - Я. Д. Я., редовно уведомен, не се явява и представлява, и не изразява становище по жалбата.

Представителят на СОФИЙСКА ГРАДСКА ПРОКУРАТУРА изразява становище за неоснователност на касационните жалби и моли решението да бъде оставено в сила.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД София-град, XXIII-и касационен състав, след като прецени събраните по делото доказателства и наведените касационни основания прилагайки нормата на чл. 218 АПК, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Касационната жалба е ПРОЦЕСУАЛНО ДОПУСТИМА, като депозирана в срок и от активнoleгитимирано лице, за което съдебният акт в оспорената част е неблагоприятен. Разгледана по същество, касационната жалба е ЧАСТИЧНО ОСНОВАТЕЛНА.

Първоинстанционният съд е бил сезиран с иск по чл. 284 от ЗИНЗС за обезщетяване на неимуществени вреди, причинени на Я. Д. Я., поради нарушение на правата му по чл.3 от ЕКПЧ, състоящо се в неосигуряване на лечение на ищеца в СБАЛЛС – продължаване на метадоново лечение. Размерът на претенцията е 23695лв. и обхваща периода от 09.08.2022г. до 29.08.2022г. вкл.- 21 дни, в които Я. е прекъснал метадоновото лечение, след което същият е върнат в затвора в [населено място], където метадоновото лечение е възстановено от „Клиника Канчелов“. Това е създадо непосредствена опасност за живота на Я., което според него представлява особено тежко изтезание. В резултат същият е претърпял негативни изживявания като абстиненция, изразяваща се в силни болки в тялото, гадене, липса на сън и апетит, чувство на унижение, безпомощност и малоценност, страх за живота и физическо изтощение. Искът е съединен с претенция за мораторната лихва за забава от момента на приключване на деликта – 30.08.2022г. Пояснява се още, че в исковото производство по ЗИНЗС, за разлика от това по ЗОДОВ, не е необходимо да се установява незаконосъобразно действие или бездействие на администрацията. Достатъчно е да се установи само факта на нарушението, като настъпването на неимуществените вреди и причинната връзка с нарушението се предполагат. Опровергаването на тази презумпция е в тежест на ответника. Към исквата молба е приложено медицинско становище от 18.08.2022г. на ЕТ „АИПСМП – д-р Александър Канчелов“ по Програма за метадон, според което Я. страда от хероинова зависимост и от 13.07.2022г. провежда специализирано лечение по програмата. Същото изисква ежедневен прием на назначената терапевтична доза метадон хидрохлорид в дългосрочен план, без прекъсване. Принудителното прекратяване на лечението предизвиква остро физическо и психическо страдание и може да бъде тълкувано като форма на мъчение или изтезание. В местата за лишаване от свобода

такова лечение се осигурява само в Централен затвор – София. С молба от 11.08.2022г. майката на ищеца е поискала същият да бъде преместен в затвора в [населено място] за продължаване на метадоновото лечение, като е приложила медицинско удостоверение от ЕТ „АИПСМП – д-р Александър Канчелов“ от 10.08.2022г. Същата е оставена без уважение с отговор от 17.08.2022г. С молба от 19.08.2022г. до СГП ищецът е приложил медицинско становище от 18.08.2022г. на ЕТ „АИПСМП – д-р Александър Канчелов“ и е поискал незабавно продължаване на лечението.

ГДИН е оспорила иска с отговор от 20.01.2023г. като е приложила окръжно до началниците на всички затвори от 30.09.2014г., според което дейностите по предписване, съхраняване и отпускане на метадон се извършват от въз основа на писмено заявление от ръководителите на програми със специална лицензия до началника на затвора за осигуряване на достъп и план график за продължаване на работата с клиентите си. Посочва, че в случая такова искане от ЕТ „АИПСМП – д-р Александър Канчелов“ до началника на затвора Варна не е направено. Приложил е медицинска справка от 24.08.2022г. от психиатър при Затвора – Варна, според която на лицето с постъпването в затвора във Варна е назначена терапия за овладяване на абстиненцията – в случая за овладяване на безсънието, като няма други оплаквания. Със заповед № Л-3787 от 26.08.2022г. на директора на ГДИН Я. е изпратен на лечение в СБАЛЛС при затвора [населено място]. Приложена е още медицинска справка от психиатър при Затвора – Варна от 18.01.2023г., според която същият е консултирал Я. на 17.08.2022г. и е констатирал, че острата абстинентна симптоматика е овладяна. Видно от справка от 27.02.2023г. на 09.01.2023г. Я. е освободен от Затвора София поради изтичане на срока на наказанието.

Въз основа на приетите писмени доказателства, първоинстанционният съд е обосновал правния извод, че ответникът ГД „ИН“ не е изпълнил законоустановените си задължения, като е нарушил разпоредбата на чл. 3 ЗИНЗС, тъй като не е съобразил съществуващият медицински проблем на Я.. Не е изпълнил задължението по чл.10, ал.1 от Наредба №2 от 22.03.2010г. за условията и реда за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода, като не е установил още с постъпването в затвора на 09.08.2022г., че лицето е на метадонова терапия; разпоредбата на чл.2 от същата наредба като не е осигурил адекватно медицинско обслужване в затвора и при необходимост – в лечебно заведение извън него; чл. 129, ал.1 и 3 от ЗИНЗС като не е изпълнил предписаното от медицинските специалисти метадоново лечение в интерес на здравето на лишения от свобода; чл. 132, ал.1, т.1 и 2 от ЗИНЗС като не е провел лечение в специализираната болница за активно лечение към местата за лишаване от свобода на лице с хронично заболяване, за което има опасност за живота или за влошаване на здравословното му състояние; чл. 135, ал.1, т.1 от ЗИНЗС като не го е изпратил в лечебно заведение извън местата за лишаване от свобода, когато в лечебното заведение към мястото за лишаване от свобода няма условия за провеждане на необходимото лечение. Бездействието на ответника се състои в неизпълнение на посочените разпоредби в периода от 09.08.2022г. до 26.08.2022г., когато е издадена заповедта за преместването му в затвора в София – 18 дни. Приел е, че ищецът е преживял негативни усещания, но не в силата и степента, претендирани в исковата молба. Поради това, съобразявайки периода на бездействие от една страна ниския интензитет на негативните изживявания с оглед липсата на данни за влошено здравословно състояние на ищеца, е определил обезщетение от 300лв. на ден, или

общо 5400лв. ведно със законната лихва от датата на предявяване на иска – 26.08.2022г., когато нарушението е преустановено.

Пред настоящата инстанция не са ангажирани писмени доказателства по смисъла на чл. 219, ал. 1 АПК, които да са релевантни към спора. По смисъла на чл. 220 във връзка с чл. 218, ал. 2 АПК съществува забрана за фактически установявания в касационното производство, като правомощията на съда се изразяват само в преценката дали първоинстанционният съд правилно е приложил релевантните материално-правни норми, дали неговото решение е валидно и допустимо, дали е допуснал съществени процесуални нарушения, обуславящи отмяна на оспорения съдебен акт и връщане на делото за ново разглеждане по реда на чл. 222, ал. 2 АПК.

Съгласно разпоредбата на чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС „държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3“, който в своята ал. 1 предвижда, че тези лица „не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение“. Според чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС „за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаят чувство на страх, незащитеност или малоценност“, както и действия или бездействия на специализираните органи и длъжностни лица при или по повод извършване на административни наказания. Правилно в оспорения акт е посочено, че от установените факти се обуславя осъществяването на нарушение по чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС във връзка с чл. 3 от ЕКПЧ.

За да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от закона, и настъпила, в резултат на нарушението, неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на оборима презумпция, въведена с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС. В този смисъл на доказване подлежи и причинно-следствената връзка между нарушението на чл. 3 ЗИНЗС и настъпилата в патримониума на ищеца неимуществена вреда – силни болки в тялото, гадене, липса на сън и апетит, чувство на унижение, безпомощност и малоценност, страх за живота и физическо изтощение. За квалифицирането на едно бездействие като незаконосъобразно, е необходимо да бъде установено неизпълнение на фактическо действие от страна на административен орган или длъжностно лице от администрацията, като е необходимо да съществува нормативно установено задължение за изпълнение на това действие. Дори и да не се докаже незаконосъобразно бездействие или действие на конкретно длъжностно лице от състава на ГД „ИН“, е достатъчно за претърпяването на неимуществени вреди поставянето на условия в противоречие с изискванията по чл. 3 ЗИНЗС. В този смисъл и отговорността е обективна, безвиновна.

Съдът намира, че ответникът е изпълнил задължението си по чл.10, ал.1 от Наредба №2 от 22.03.2010г. за условията и реда за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода, тъй като видно от справка от психиатъра на затвора от

24.08.2022г., същият е установил, че лицето е наркозависимо. Назначил му е още с постъпването терапия за овладяване на безсънието, което е характерно за наркозависими, преустановили приема на наркотично вещество (каквото е и метадона). Следователно ответникът още при постъпването на лицето в затвора във Варна е бил наясно, че лицето провежда лечение с метадон. Това лечение не е задължително, а е въпрос на избор от страна на пациента. Поради това затворническата администрация е следвало да отчете този избор, както и принципа, че медицинското решение се взема единствено в интерес на здравето на лишения от свобода, и да продължи терапията с метадон, като го изпрати или в затвор, в лечебното заведение към който това е възможно, или в друго лечебно заведение. В случая е налице бездействие, представляващо нарушение по чл. 3 ЗИНЗС, доколкото ГДИН, чрез подчинените ѝ органи, не е изпълнила задълженията си по чл. 129, ал.3, чл.132 и чл.135 от ЗИНЗС. Неосигуряването на най-подходящото за конкретния пациент лечение е нарушение на чл.3, ал. 2 от сз, което е първата предпоставка за основателност на иска за вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС. Правилно е определен и периода на бездействието – от 09.08. до 26.08.2022г., когато директорът на ГДИН е издал заповед за преместване на лицето в СБАЛЛС при затвора в [населено място].

В резултат на бездействието на ГДИН в този период в правната сфера на последния неминуемо са настъпили неимуществени вреди. Тези вреди обаче не са в същия вид и интензитет, претендиран в исковата молба. На първо място от претендираните силни болки в тялото, гадене, липса на сън и апетит, чувство на унижение, безпомощност и малоценност, страх за живота и физическо изтощение, се установява единствено безсъние. Същото се установява от приетите и неоспорени от ищеца справки от психиатъра на затвора в [населено място]. Лицето има изискващо и на моменти конфликтно поведение, което не кореспондира с твърденията за чувство на унижение, безпомощност и малоценност, страх за живота и физическо изтощение. Посоченото безсъние е овладяно към 17.08.2022г., т.е. 8 дни след постъпването в затвора, и лицето няма оплаквания от психичен характер. Следователно става въпрос за умерен стрес от прекъсване на метадоновото лечение, овладян със съответна медикаментозна терапия, която според справката от психиатъра от 18.01.2023г. е щадяща за здравето и не води до дългосрочни негативни последици. Неимуществената вреда е в пряка причинна връзка с бездействието на ответника, който не е осигурил най-подходящото за конкретния пациент лечение, и е било необходимо подаване на молба от самия ищец, за да се задвижи процедурата по предприемането на такова. Следователно налице са всички елементи от фактическия състав на разпоредбата на чл. 284, ал. 1 във връзка с чл. 3 ЗИНЗС, като не е оборена и презумпцията по чл. 284, ал. 5 от с.з.

Основателни са възраженията на касатора обаче, че обезщетението е в размер, който не е съобразен с вида и интензитета на нарушението. Обезщетението не следва да бъде източник на неоснователно обогатяване за пострадалия, като при претенция за вреди над обичайните последният следва да ги докаже, за да се оправдае и присъждането на обезщетение над обичайния размер. В случая следва да се отчете степента, в която нарушението е засегнало конкретния потърпевш и какво му е причинило. Поради това медицинските становища на ЕТ „АИПСМП – д-р Александър Канчелов“ не са релевантни, доколкото същите очертават принципно възможните последици от прекратяване на лечението с метадон, а не и конкретните

такива при ищеца. Поради това следва да се съобрази първо, че не е осигурено лечение, която няма задължителен характер, а е по избор на пациента. Второ, че е приложена друга терапия, т.е. пациентът не е бил без лечение. Трето, вследствие на приложената терапия не е установено влошаване на състоянието на Я., като са овладени проявите на безсъние още на половината от претендирания период на обезвреда. Четвърто, други абстинентни прояви липсват. Поради това определеното от първонистанционния съд обезщетение от 5400лв. е завишено. Същото следва да се редуцира до 500лв. за периода от 18 дни, което е близо 3 пъти повече от размера на месечната социалната пенсия за старост към момента на предявяване на исковата молба и около един път и половина по-малко от месечната минимална работна заплата за страната от 01.04.2022г. Този завишен размер е продиктуван от практиката на ЕСПЧ по сходни дела на жалбоподатели срещу България- от една страна, и от факта, че става въпрос за бездействие за осигуряване на лечение – от друга (когато справедливият размер на обезщетение за вреди, засягащи здравето, не следва да се определя само от условията на живот и икономическия стандарт в България).

По тези доводи и аргументи, касационната инстанция заключава, че оспореното съдебно решение следва да бъде изменено в частта относно определеното обезщетение на Я. Д. Я., като същото следва да се намали до размера от 500 лв.

Независимо от горното и предвид разпоредбата на чл. 286, ал.3 от ЗИНЗС юрисконсултско възнаграждение на ответника не следва да се присъжда.

По изложените съображения, Административен съд София-град, XXIII-ти касационен състав, на основание чл. 221, ал. 2 от АПК във връзка с чл. 285, ал. 1 от ЗИНЗС,

РЕШИ:

ИЗМЕНЯ Решение № 8083 от 21.12. 2023 г. по адм. д. № 5146/2023 г. на АССГ, В ЧАСТТА, с която се уважава иска срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за размера от 5400лв., като **ОСЪЖДА** Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – София да заплати на Я. Д. Я. с ЕГН [ЕГН], на основание чл.284, ал.1 от ЗИНЗС, сумата от 500 лева, представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди вследствие на нарушение по чл.3, ал.2 ЗИНЗС за периода от 09.08.2022г. до 26.08.2022г., ведно със законните лихви, считано от 26.08.2022г. до окончателно изплащане на обезщетението.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: